

כיתה
א'

זה לא אסון... יש פתרון

על קצה המזלג

ה'אלה כמס'לת בהתמדות/ת עם מצבים לא רצויים

מצבים שונים שחוה הפרט בחייו מזמנים לו התמודדויות עם אכזבות ועם קשיים ומציבים אותו במרכזן של התרחשויות לא רצויות שאותן לא חזה מראש. דפוסי ההתמודדות עם מצבים אלה משתנים מאדם לאדם ומושפעים מניסיון העבר של הפרט, מאישיותו, מהאופן שבו נתפסים בעיניו הקושי או הבעיה, מיכולתו לגייס כוחות פנימיים וחיצוניים, מביטחון העצמי ומיכולתו לנהל את רגשותיו. במצבים לא רצויים הנתפסים כשליליים, נבחנת יכולתו של הפרט לנתח את ההתרחשות הבלתי צפויה באופן רציונאלי ומפוכח תוך גיוס חשיבה חיובית וגילוי יוזמה.

יוזמה נתפסת כהתעוררות לעשיית פעולה, ככושר ביצוע וכתושייה. ביוזמה טמונה ההתמקדות במציאת פתרונות מגוונים להתמודדות עם המצבים הלא רצויים תוך בירור הפעולות שבהן אפשר לנקוט על מנת לחולל מציאות רצויה. חשוב לבחון עם הלומדים הצעירים מצבים שונים בחיי היום-יום שבהם הם נדרשים להתמודד עם שינוי, קושי או בעיה בלתי צפויה ולברר עמם את תרומתה של היוזמה להתמודדות יעילה עם מצבים אלה. בבחינת מצבים אלה יש לאפשר להם לברר: "מה אנו יכולים לעשות? איך נוכל להתמודד עם המצב? אלו פתרונות נוכל למצוא לבעיה?" סיפור מגילת אסתר מְזַמֵּן התבוננות באופן שבו התמודדו מרדכי ואסתר עם גזרות המן שביקש להשמיד את העם היהודי שחי במדינות המלך אחשוורוש. בפעולותיהם של מרדכי ואסתר ובהתנהגותם ניתן להבחין ביוזמה שגילו במטרה לסכל את הגזרה ולחולל מציאות של רווח והצלחה לעם היהודי.

מטרות

- העלאת המודעות לחשיבותו של גילוי היוזמה במצבים לא רצויים.
- בירור הפתרונות האפשריים להתמודדות עם מצבים לא רצויים.

מודל ההפעלה

מהלך לעידוד היוזמה האישית והקבוצתית וליצירת "מגילת היוזמה" המפרטת את גילוי היוזמה שיש לאמץ בעת התמודדות עם מצב לא רצוי בהפסקה.

קשרים לתכניות הלימודים

חינוך לשוני:

הישג נדרש 1: האזנה ודיבור למטרות שונות.

תגים ומועדים:

פורים

משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לחינוך יסודי, המחלקה לחינוך לחיים בחברה, דבורה הנביאה 2 ירושלים 02-5603283/4

מתוך: "מפתח הלב" תכנית חברתית-ערכית לשעת חינוך בבתי"ס היסודיים <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/Hevra>

האזינו לטקסט הבא המתאר יום בחייו של שרון, תלמיד כיתה א' בבית-ספר "הלב".
נסו לזכור את המצבים הלא נעימים שקרו לשרון בבוקר, בזמן השיעור, בזמן ההפסקה,
בשעות אחר הצהריים ובערב.

זהו סיפורו של שרון
שאתמול היה לו מין כזה יום,
שבו הכול עמד להשתבש,
אך לא ילד כמו שרון יתיימש.
בכל מצב לא נעים שקרה,
בכל תקלה שהתגלתה,
חשב שרון לעצמו:
"מה אוכל לעשות עכשיו?
איך אתמודד עם המצב?"
ולאחר שמצא פתרון בכוחות עצמו,
גילה שרון למרבה שמחתו,
שבכל תקלה או מצב לא נעים
אפשר לחשוב על רעיון
ולמצוא יופי של פתרון.
רוצים לדעת כיצד גילה זאת שרון?
האזינו למה שקרה לו ביום ראשון:

בבוקר ביקש שרון רשות מהוריו
לרכוב לבית-הספר על אופניו.
כשלתע למרבה האכזבה,
גשם החל לרדת בכל הסביבה.
"הכול סביב חלק: הכביש והמדרכה
איך אגיע לבית-הספר בבטחה?",
הרהר והתלבט שרון
ומצא יופי של פתרון.

בבית-הספר בשיעור "מפתח הל"ב",
רצה שרון בדיון להשתלב.
הוא הצביע וחיכה לתורו,
ובינתיים חשש התגנב לליבו:
"עד שיגיע תורי אשכח את הרעיון.
הוא פשוט יברח לי מהזיכרון".
הרהר והתלבט שרון
ומצא יופי של פתרון.

בזמן ההפסקה בחצר
רצה שרון לשחק בכדור עם חבר,
אך כמה התאכזב,
כשראה את חברו דולב
משחק במגרש עם יוגב.
הרהר והתלבט שרון
ומצא יופי של פתרון.

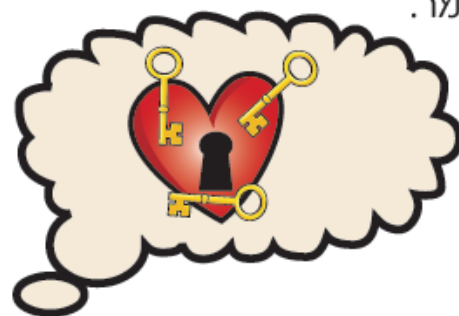

אחר הצהריים בחדרו
הכין שרון שיעורים עם חברו.
אך לפתע גילה שבטעות
שם בילקוטו את הספר של רות.
הרהר והתלבט שרון
ומצא יופי של פתרון.

בערב, לאחר שהכין את הילקוט למחר,
שיחק שרון בקלפים עם אחותו, תמר.
אך כמה התאכזב כשגילה,
שנותר לו קלף אחד בחבילה.
הרהר והתלבט שרון
ומצא יופי של פתרון.

(נכתב בצוות המחלקה לחינוך לחיים בחברה)

בלילה לפני שנרדם שרון במיטתו,
נזכר בפתרונות שמצא בכוחות עצמו.
חיך חיוך רחב
ועצם את עיניו.

שוחחו בעקבות הטקסט "זה לא אסון... יש פתרון":

- מה קרה אתמול לשרון? תארו את המצבים הלא נעימים שעמם התמודד:
בבוקר, בזמן השיעור, בזמן ההפסקה, בשעות אחר הצהריים ובערב.
- כיצד, לדעתכם, הרגיש שרון במצבים אלה?
- "הרהר והתלבט שרון ומצא יופי של פתרון".
בכל המצבים הלא נעימים חשב שרון מה יוכל לעשות ומצא פתרון שעזר לו להתמודד.
בחרו שני מצבים והשיבו על השאלות הבאות ביחס לכל אחד מהם:
- מדוע מצב זה נחשב מצב לא נעים?
- מהו לדעתכם הפתרון שמצא שרון?
- אלו פתרונות נוספים ברצונכם להציע לשרון?
- "בלילה לפני שנרדם שרון במיטתו,
נזכר בפתרונות שמצא בכוחות עצמו.
חיך חיוך רחב ועצם את עיניו".
שערו: מדוע חיך שרון לפני שנרדם?

ה'דילמה' יוזמה היא החלטה לעשות פעולה.

- שרון גילה יוזמה בכל המצבים הלא נעימים שקרו לו:
הוא החליט לשנות את המצב הלא נעים, חשב על פתרונות **בכוחות עצמו** וביצע אותם.
בררו:
- מדוע חשוב לגלות יוזמה במצבים לא נעימים/לא רצויים?
- האם פנייה לאחרים שנמצאים בסביבה כמו: מורה, חבר, הורה על מנת להתייעץ עמם
נחשבת כגילוי יוזמה? מדוע?
- אלו פעולות נוספות יכולות להיחשב כגילוי יוזמה?

יוזמה במגילת אסתר

היוזמה? בחודש אדר אנו חוגגים את חג הפורים לזכר הצלת היהודים מגזירות

המן הרשע. בימי המלך אחשוורוש ציווה המן להרוג ולהשמיד את כל היהודים במדינות המלך.

מרדכי היהודי ואסתר המלכה גילו יוזמה והחליטו לפעול למען הצלת היהודים.

הם עשו פעולות שונות על מנת להתמודד עם המצב ולבטל את גזירות המן, כמו:

◆ מרדכי (דודה של אסתר) שכנע את אסתר להתחנן בפני המלך שיבטל את הגזרה.

◆ מרדכי קרא לכל היהודים בשושן לצום שלושה ימים להצלתה של אסתר.

(שפנתה אל המלך למרות שלא קרא לה לבוא אליו ובכך סיכנה את חייה).

◆ אסתר הזמינה את המלך ואת המן למשתה שהכינה להם פעמיים.

במשתה השני היא הפילה את המן בפח וגילתה למלך שהמן הוא אויב של היהודים

וכי הוא מבקש להרוג אותה ואת עמה, העם היהודי. המלך כעס מאוד וציווה

לבטל את גזירות המן.

הגזרות בוטלו, היהודים ניצלו והמן הרשע נתלה על העץ שעליו תכנן לתלות את מרדכי.

מאז אנו חוגגים את חג הפורים בי"ד וב-ט"ו באדר בכל שנה.

סיפור הצלת היהודים והיוזמה שגילו מרדכי ואסתר כתובים במגילת אסתר,

אותה קוראים בחג הפורים.

דונו: מרדכי ואסתר גילו יוזמה ופעלו למען העם היהודי כולו.

האם גם אתם מכירים מישהו שגילה יוזמה ופעל למען אחרים (בהפסקה, בכיתה,

בבית-הספר, בשכונה)? מיהו? מהי היוזמה שגילה?

יוצרים את מגילת היוזמה שלנו

הכינו את "מגילת היוזמה" שלכם (מצורפת בהמשך) ותארו בה כיצד תגלו יוזמה על מנת

למנוע מצב לא רצוי בהפסקה. פעלו בהתאם לשלבים הבאים:

• ציינו מצבים לא רצויים שמתרחשים בהפסקה בחברת הילדים בכיתתכם.

• בחרו מצב אחד ותארו:

• מהו המצב הלא רצוי?

• כיצד אתם מרגישים כשמתרחש מצב זה? מדוע?

• כיצד תוכלו לגלות יוזמה על מנת למנוע התרחשות מצב זה בעתיד?

מגילת היוזמה של כיתה א'

המצב הלא רצוי בהפסקה:

.....

אנו ילדי כיתה א'
מחליטים למנוע מצב זה בהפסקה
על ידי גילוי יוזמה.

ואלו ההתנהגויות והפעולות
שלמצב זה יתנו פתרונות:

.....
.....
.....

.....
(תארו התנהגויות המבטאות נתינה,
כמו: לשתף את... ב..., לצרף את... ל...,
להזמין את... ל..., לעודד את... כש...,
לתת... ל...)

